

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt onsdag den 26. august 2020

Sag 173/2019

A
(advokat Christopher Trier Hermann)
mod
Sparekassen Vendsyssel
(selv)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Skifteretten i Randers den 19. august 2019 (SKS 62-5662/2018) og af Vestre Landsrets 15. afdeling den 27. september 2019 (B-0365-19).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Vibeke Rønne, Henrik Waaben og Anne Louise Bormann.

Påstande

Kærende, A, har nedlagt påstand om, at landsrettens kendelse af 27. september 2019 ophæves, således at gældssaneringskendelsen af 19. august 2015 opretholdes.

Indkærede, Sparekassen Vendsyssel, har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Skifteretten i Randers afsagde den 19. august 2015 kendelse om gældssanering for A, idet det blev bestemt, at gæld stiftet før den 20. marts 2015 bortfaldt.

Gældssaneringen skete i medfør af reglerne i konkurslovens kapitel 29 om gældssanering i forbindelse med konkurs eller rekonstruktionsbehandling. På tidspunktet for gældssanering var A på kontanthjælp og hendes økonomiske forhold var derfor uafklarede. Som følge heraf

blev A af skifteretten og skifterettens medhjælper, advokat Ole Bukhave, vejledt om, at gældssaneringen kunne genoptages i henstandsperioden, hvis der indtrådte en væsentlig forbedring af hendes økonomiske forhold, og at hun derfor var underlagt en oplysningspligt.

Af forslaget til gældssanering, som A har underskrevet den 9. juni 2015, fremgår bl.a., at hendes gæld på tidspunktet for gældssanering udgjorde 1.157.113 kr., og at hun i kontanthjælp modtog 12.056 kr. månedligt. Det fremgår endvidere, at hun har pligt til inden rimelig tid at underrette skifteretten og fordringshaverne, såfremt der indtræder en væsentlig forbedring af hendes økonomiske forhold.

A blev den 1. februar 2018 ansat som ... ved Region Hovedstaden. Af hendes ansættelseskontrakt af 19. marts 2018 fremgik, at hendes månedsløn udgjorde 26.125,17 kr.

I maj 2018 rettede hun efter det oplyste henvendelse til skifteretten og skifterettens medhjælper for at få oplyst, om hun var forpligtet til at oplyse fordringshaverne om, at hun havde fået ansættelse. Ved mail af 7. juni 2018 orienterede hun skriftligt skifteretten om, at hun var kommet i arbejde. Hun fremsendte på skifterettens anmodning sine lønsedler den 8. juni 2018. Ved mail af 26. juni 2018 anførte skifteretten, at hun var forpligtet til at oplyse fordringshaverne om de ændrede forhold, og at fordringshaverne herefter måtte vurdere, om de ville fremsætte en anmodning om genoptagelse af gældssaneringen. Den 8. juli 2018 orienterede hun fordringshaverne om de ændrede forhold.

En af fordringshaverne, Sparekassen Vendsyssel, indledte herefter udenretlige forhandlinger med A for at få hende til at betale dividende til sparekassen. A afviste imidlertid at indgå en udenretlig aftale herom, idet hun efter det oplyste var blevet vejledt om, at hun ikke måtte forskelsbehandle fordringshaverne.

Sparekassen Vendsyssel anmodede herefter den 26. september 2018 skifteretten om at genoptage gældssaneringen på grund af As ændrede økonomiske forhold, jf. konkurslovens § 236 a, stk. 2.

Ved kendelse af 18. januar 2019 afviste Skifteretten i Randers at genoptage gældssaneringen. Af kendelsen fremgår bl.a.:

”Skifteretten lægger efter det oplyste på retsmødet den 5. december 2018 og de fremlagte lønsedler til grund, at der er indtrådt en væsentlig forbedring af hendes økonomiske forhold pr. 1. februar 2018. A orienterede skifteretten herom ved mail af 7. juni 2018 og kreditorerne herunder Sparekassen Vendsyssel den 8. juli 2018. Det førte til en korrespondance mellem parterne med oplæg fra sparekassen om As betaling af et større beløb til dem. Den 26. september 2018 anmodede sparekassen skifteretten om genoptagelse af gældssaneringsagen. Skifteretten tager på den baggrund alene stilling til spørgsmålet om genoptagelse, jf. konkurslovens 236a, stk. 2. Efter denne bestemmelses ordlyd kan skifteretten i ”henstandsperioden” på begæring fra en fordringshaver genoptage gældssaneringsagen. Begæringen om genoptagelse er først modtaget efter udløbet af henstandsperioden. Det forhold, at A først i juni og juli måned orienterer skifteretten og kreditorerne om sin økonomiske ændringer pr. 1. februar 2018 ændrer ikke herpå, idet skifteretten lægger vægt på, at Sparekassen Vendsyssel havde mere end en måned til at anmode skifteretten om genoptagelse efter As orientering af dem og inden henstandsperioden udløb, hvorfor

Bestemmes:

Genoptagelse af gældssaneringsagen for A nægtes.”

Sparekassen Vendsyssel anmodede herefter om, at gældssaneringen blev ophævet i medfør af konkurslovens § 236 b, stk. 2, idet A havde tilsidesat sin oplysningspligt efter § 236 a, stk. 2.

Ved kendelse af 19. august 2019 ophævede Skifteretten i Randers kendelsen om gældssanering for A. Af skifterettens begrundelse fremgår bl.a.:

”Skifteretten lægger efter det oplyste til grund, at A fik et arbejde, som hun påbegyndte den 1. februar 2018. Skifteretten lægger endvidere efter As egen forklaring til grund, at A i maj måned telefonisk kontaktede skifteretten og medhjælper for at få nærmere oplyst, hvad hendes forpligtelse i medfør af konkurslovens § 236 a, stk. 3 indebar, men at A først den 7. juni 2018 skriftligt orienterede skifteretten om sit arbejde, og at kreditorerne først efterfølgende blev orienteret den 8. juli 2018.

Det følger af konkurslovens § 236 a, stk. 3, at skyldneren inden rimelig tid skal underrette skifteretten og fordringshaverne, såfremt der indtræder en væsentlig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold. Det følger videre af konkurslovens 236 b, stk. 2, at gældssaneringskendelsen kan ophæves på begæring af en fordringshaver, hvis skyldneren tilsidesætter sine pligter efter § 236 a, stk. 3.

Under hensyn til, at A først 4-5 måneder efter hun var kommet i arbejde, orienterede skifteretten og kreditorerne herom, finder skifteretten ikke, at A har opfyldt sin forpligtelse i medfør af konkurslovens § 236 a, stk. 3, om at orientere skifteretten og fordringshaverne inden rimelig tid. Skifteretten finder, at A burde have oplyst skifteretten og kreditorerne om de ændrede forhold i umiddelbar forlængelse af, at hun havde fået arbejde. Det af A anførte om, at hun ville vente med at orientere skifteretten og kredito-

terne, til hun havde fået klarlagt, om hun kunne klare arbejdet fysisk, kan ikke føre til et andet resultat.

Betingelserne for at ophæve kendelsen af 19. august 2015 om gældssanering er derfor opfyldt, jf. konkurslovens § 236 b, stk. 2, jf. § 236 a, stk. 3.

Derfor bestemmes:

Kendelse af 19. august 2015 om gældssanering for A ophæves.”

A kærede kendelsen til Vestre Landsret, der den 27. september 2019 stadfæstede afgørelsen i henhold til de af skifteretten anførte grunde.

Anbringender

A har anført bl.a., at konkurslovens § 236 a, stk. 3, ikke indeholder nogen absolut frist for, hvornår skyldneren skal orientere skifteretten og fordringshaverne om ændrede økonomiske forhold, idet det alene fremgår af bestemmelsen, at orienteringen skal fremsendes ”inden rimelig tid”.

Hun orienterede skifteretten og fordringshaverne om sit job umiddelbart efter prøveperiodens udløb, da arbejdsgiveren i prøveperiode kunne opsigge hende med kort varsel, og da hun var usikker på, om hun kunne holde til arbejdet. Hun gav således underretningen, straks hun fik sikkerhed for, at hun kunne bevare jobbet mere end kortvarigt. Underretningen skete dermed inden rimelig tid efter, at forbedringen af hendes økonomiske forhold lå ”fast”, jf. betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering, s. 396.

Det vil indebære en uholdbar retsstilling, hvis en skyldner i medfør af konkurslovens § 236 a, stk. 3, er forpligtet til at give meddelelse til skifteretten og fordringshaverne, før det er endeligt afklaret, om de ændrede økonomiske forhold kan forventes at være vedvarende.

Skifteretten har ikke opfyldt sin forpligtelse i medfør af konkurslovens § 216, stk. 5, jf. § 237, til at vejlede hende om omfanget af oplysningspligten. Hun er således ikke – hverken i forbindelse med afgørelsen om gældssanering eller i forbindelse med hendes henvendelse til skifteretten i maj og juni 2018 – blevet vejledt om en frist for, hvornår hun skulle orientere

fordringshaverne om de ændrede forhold. Dette må tillægges betydning ved afgørelse af, om gældssaneringskendelsen kan ophæves.

Det kan ikke komme hende til skade, at Sparekassen Vendsyssel i strid med de grundlæggende regler om gældssanering forsøgte at opnå en udenretlig dividendeforøgelse, hvilket bevirkede, at sparekassen fremsatte sin anmodning om genoptagelse for sent, jf. skifterettens kendelse af 18. januar 2019.

Hun har fremsendt alle nødvendige oplysninger til fordringshaverne, således at de i god tid inden henstandsperiodens udløb havde tid til og mulighed for at vurdere, om der var grundlag for at indgive en genoptagelsesansøgning. Der er derfor ikke grundlag for at ophæve gældssaneringen.

Sparekassen Vendsyssel har anført bl.a., at det følger af konkurslovens § 236 a, stk. 3, at en skyldner, der har fået gældssanering i en situation, hvor skyldneren havde uafklarede økonomiske forhold, skal underrette skifteretten og fordringshaverne, hvis der indtræder en væsentlig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold. Underretning skal ske ”inden rimelig tid”, hvilket ifølge betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering, s. 396, betyder, at underretningen skal ske snarest efter det tidspunkt, hvor forbedringen ligger fast, f.eks. i umiddelbar forlængelse af, at den pågældende har fået arbejde. Underretningen kan således efter omstændighederne ligge forud for det tidspunkt, hvor den pågældende får de økonomiske midler i hænde.

Ved vurderingen af, om underretningen er sket ”inden rimelig tid”, må det tillægges betydning, at opfyldelse af oplysningspligten er afgørende for at undgå misbrug af gældssaneringsinstituttet, idet pligten sikrer, at fordringshaverne har mulighed for at påse, om der er sket væsentlige budgetforbedringer, som giver grundlag for genoptagelse i medfør af konkurslovens § 236 a, stk. 2.

As økonomiske forhold blev væsentligt forbedret på tidspunktet for hendes ansættelse i Region Hovedstaden den 1. februar 2018 eller i hvert fald umiddelbart herefter. Da hun først gav underretning til skifteretten i juni 2018 og fordringshaverne i juli 2018, er underretningen ikke sket ”inden rimelig tid”, hvorfor hendes gældssanering skal ophæves, jf. konkurslovens § 236

b, stk. 2. Det bestrides i øvrigt, at hun allerede i maj 2018 gav tilstrækkelige oplysninger til skifteretten om sine økonomiske forhold.

Det må have stået klart for A, at hendes gældssaneringsbudget skulle genberegnes, uanset om hun alene ville være i stand til at fastholde ansættelsen i kortere tid. Det forhold, at hun i de første tre måneder af ansættelsen var på prøve, kan ikke føre til, at underretningspligten først opstod efter prøveperiodens udløb. Det er almindelig praksis, at ansættelse sker på prøve de første tre måneder, og det vil udhule oplysningspligten, hvis en skyldner først er forpligtet til at give underretning efter prøveperiodens udløb.

Det bestrides, at A ikke blev tilstrækkeligt vejledt om sine forpligtelser efter konkurslovens § 236 a, idet det bl.a. fremgår af skifterettens kendelse af 19. august 2015, at hun blev vejledt herom.

Det forhold, at der først efter udløbet af henstandsperioden blev indgivet anmodning om genoptagelse af gældssaneringen, ændrer ikke ved, at der er grundlag for ophævelse. Fordringshaverne er ikke underlagt nogen særlig frist for fremsættelse af en anmodning om ophævelse af en gældssanering, jf. herved FM 2010.203 Ø.

Retsgrundlag

Konkurslovens § 236 a og § 236 b lyder således:

”Kapitel 29. Gældssanering i forbindelse med konkurs eller rekonstruktion

...

§ 236 a. § 228 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Har skyldneren på det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering afsiges, uafklarede økonomiske forhold, kan skifteretten i henstandsperioden på begæring af en fordringshaver endvidere genoptage gældssaneringssagen med henblik på at forhøje den procent, hvortil fordringerne er nedsat, såfremt der er indtrådt en væsentlig forbedring i skyldnerens økonomiske forhold.

Stk. 3. I de i stk. 2 nævnte tilfælde skal skyldneren inden rimelig tid underrette skifteretten og fordringshaverne, såfremt der indtræder en væsentlig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold. Skyldneren skal efter skifterettens nærmere bestemmelse fremsende dokumentation for sine økonomiske forhold til skifteretten og fordringshaverne.

§ 236 b. § 229 finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Gældssaneringskendelsen kan på begæring af en fordringshaver endvidere ophæves, hvis skyldneren tilsidesætter sine pligter efter § 236 a, stk. 3. § 208 b, stk. 4, nr. 1, finder tilsvarende anvendelse.”

Bestemmelserne i § 236 a og 236 b blev indsat i konkursloven ved lov nr. 365 af 24. maj 2005 om ændring af konkursloven og konkursskatteloven. Af lovforslaget, der byggede på Konkursrådets betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering, fremgår bl.a. følgende af de almindelige bemærkninger (Folketingstidende 2004-05, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 128, s. 3420-22 og 3425-26):

”4.10. Gældssanering i forbindelse med konkurs

...

4.10.3.2.3. Nærmere om genoptagelse af en sag om gældssanering i forbindelse med konkurs

Konkursrådet anfører, at adgangen til at genoptage en sag med henblik på en opjustering af dividenden bør begrænses til de tilfælde, hvor skyldneren på det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering afsiges, har uafklarede økonomiske forhold. Baggrunden herfor er, at reglen alene har til hensigt at sikre, at skyldnere, hvis økonomiske forhold er uafklarede på kendelsestidspunktet, kan meddeles gældssanering på de lempeligere betingelser. Hertil kommer hensynet til så vidt muligt at begrænse omfanget af genoptagelsessager.

Det foreslås, at skifteretten i en i gældssaneringskendelsen fastsat nærmere periode (den normale afdragsperiode) skal kunne bestemme, at skyldneren skal betale mere til kreditorerne. Dette vil både kunne betyde, at der skal betales dividende, hvis gælden tidligere er bortsaneret, og at en allerede fastsat dividende forhøjes.

Konkursrådet har overvejet, om der er behov for særlige regler om ophævelse af en kendelse om gældssanering i den situation, hvor en skyldners forhold i afdragsperioden udvikler sig på en sådan positiv måde, at skyldneren ikke længere er kvalificeret insolvent.

Det grundlæggende hensyn til skyldneren, der bør kunne indrette sig i forventning til, at en kendelse om gældssanering medfører en endelig afklaring af den pågældendes økonomiske forhold taler imidlertid efter Konkursrådets opfattelse afgørende imod en sådan ophævelsesadgang, og rådet finder, at der ikke er grundlag for at indføre særlige regler om denne – formentlig i praksis ganske sjældne – situation.

Konkursrådet bemærker i den forbindelse, at skyldneren i givet fald vil kunne pålægges at betale en øget dividende til fordringshaverne i afdragsperioden. En forhøjelse af dividenden adskiller sig imidlertid fra en ophævelse af kendelsen om gældssanering ved, at forhøjelsen alene påvirker skyldnerens økonomiske forhold i den resterende del af afdragsperioden. Er skyldnerens økonomiske forhold f.eks. bedret væsentligt i det sidste år af afdragsperioden, således at skyldneren f.eks. vil kunne afdrage hele den oprindelige gæld inden for yderligere 3-4 år, vil der efter forslaget alene kunne ske en forhøjelse

for det sidste år af afdragsperioden. Dette gælder, uanset at skyldneren i denne situation næppe længere kan betragtes som kvalificeret insolvent.

Konkursrådet anfører, at en regel om genoptagelse til fordel for kreditorerne ved væsentlige budgetforbedringer for skyldneren må forudsætte, at skyldneren har en forpligtelse til at give meddelelse om forbedringer i sine budgetforhold, og at kreditorerne og skifteretten har en reel mulighed for at påse, at denne forpligtelse loyalt opfyldes. Konkursrådet foreslår derfor, at skyldneren pålægges en egentlig oplysningspligt, hvorefter skyldneren er forpligtet til at give kreditorerne og skifteretten meddelelse om væsentlige budgetforbedringer.

Det tidspunkt, hvor skyldneren skal give fordringshaverne og skifteretten besked om en økonomisk forbedring, bør efter rådets opfattelse ikke fastsættes med en absolut frist. Oplysningen skal dog gives snarest muligt efter det tidspunkt, hvor forbedringen af skyldnerens økonomiske forhold ligger fast, f.eks. i umiddelbar forlængelse af, at skyldneren har fået arbejde. Tidspunktet kan således ligge forud for det tidspunkt, hvor den pågældende får de økonomiske midler i hænde.

For at sikre, at skyldneren opfylder den foreslåede oplysningspligt, bør manglende efterlevelse heraf efter Konkursrådets opfattelse som udgangspunkt føre til, at skifteretten kan ophæve kendelsen om gældssanering.

En sådan oplysningspligt for skyldneren bør suppleres med regler, der giver mulighed for at kontrollere udviklingen i skyldnerens indkomstforhold i afdragsperioden. Rådet foreslår således, at skifteretten i de sager, hvor der er mulighed for at genoptagelse, kan pålægge skyldneren at sende lønsedler, årsopgørelser og lignende til dokumentation for indkomstforholdene i afdragsperioden. Skyldnerens indsendelse af dokumentation er således udtryk for, at kreditorerne og retten bør kunne kontrollere, at skyldneren opfylder sin løbende oplysningspligt, og skyldneren kan dermed ikke undlade at oplyse om væsentlige ændringer i sine økonomiske forhold ud fra en forventning om, at retten eller kreditorerne selv bliver opmærksom herpå.

Konkursrådet bemærker endvidere, at et krav til skyldneren om at indsende relevant dokumentation én gang om året ikke vil udgøre et tilstrækkeligt værn for kreditorerne. Skyldnerens oplysningspligt bør bestå løbende, idet det i modsat fald kan frygtes, at den pågældende vil have anvendt de øgede midler til forbrug, inden der foreligger en afgørelse om, hvorvidt beløbet skal inddrages i sagen og fordeles til kreditorerne.

Dokumentation for indkomstforholdene bør sendes til kreditorerne eller de væsentligste af disse, der så må tage stilling til, om de ønsker at begære gældssaneringssagen genoptaget. Det er således som udgangspunkt kreditorerne, der må påtale, hvis skyldneren ikke har opfyldt sin pligt til at oplyse om væsentlige budgetforbedringer. Konkursrådet finder derimod, at der ikke bør påhvile skifteretten en pligt til af egen drift at gennemgå skyldnerens materiale.

Konkursrådet har endvidere overvejet, hvilke budgetforbedringer der bør føre til, at der skal udloddes en yderligere dividende til kreditorerne, og som skyldneren dermed vil have pligt til at oplyse om.

Det er rådets opfattelse, at væsentlige budgetforbedringer, som udspringer af skyldnerens arbejde enten som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende, bør kunne medføre krav om yderligere betaling til kreditorerne. Det gælder også væsentlige budgetforbedringer for skyldneren, som skyldes en stigning i ægtefællens eller samleverens arbejdsindkomst.

Et andet spørgsmål er, om mere tilfældighedsprægede budgetforbedringer bør føre til, at det pålægges skyldneren at betale et yderligere beløb til kreditorerne. Der kan f.eks. være tale om en friværdi opstået i et formueaktiv eller en gevinst forbundet med et sådan aktiv, som ikke er knyttet til skyldnerens eventuelle erhvervsvirksomhed. Der kan endvidere i afdragsperioden tilfalde skyldneren arv, lotterigevinster eller lignende, som skyldneren ikke på gældssaneringstidspunktet havde nogen nær udsigt til at modtage.

Det er Konkursrådets opfattelse, at der på dette punkt bør være parallelitet mellem reglerne om gældssanering i og uden for konkurs. Ved gældssanering uden for konkurs vil sådanne tilfældighedsprægede "eftererhvervelser" som altovervejende hovedregel ikke have nogen indflydelse på en meddelt gældssanering, og dette taler sammen med de begrænsede muligheder for i praksis at kontrollere skyldnerens erhvervelse af sådanne beløb, for, at sådanne mere tilfældighedsprægede budgetforbedringer ikke bør føre til, at skyldneren skal betale yderligere til sine kreditorer. Muligheden for en efterfølgende forhøjelse af dividenden bør således begrænses til tilfælde, hvor den væsentlige budgetforbedring kan tilskrives skyldnerens, dennes ægtefælles eller samlevers indtægt som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende.

Af hensyn til en ensartet praksis bør det efter Konkursrådets opfattelse fastsættes til et absolut beløb, hvornår der foreligger en væsentlig budgetforbedring, som vil kunne føre til en ændring af betalingsbestemmelserne, og som skyldneren har pligt til at give sine kreditorer meddelelse om. Det er rådets opfattelse, at budgetforbedringer, som medfører, at skyldnerens betalingsevne øges med mindst 1.000 kr. om måneden, bør betragtes som en væsentlig budgetforbedring, mens budgetforbedring på mindre end 1.000 kr. om måneden ikke bør indebære yderligere betaling til kreditorerne, eller at skyldneren skal oplyse kreditorerne og skifteretten om ændringen.

...

Der henvises til betænkningen side 396 ff.

...

4.10.3.2.7. Justitsministeriets overvejelser

Justitsministeriet kan tilslutte sig Konkursrådet synspunkter, herunder at en kendelse efter de særlige regler om gældssanering for erhvervsdrivende i forbindelse med konkurs, hvis skyldneren på kendelsestidspunktet har uafklarede økonomiske forhold, bør kunne genoptages, hvis der i afdragsperioden sker væsentlige forbedringer af skyldnerens økonomiske situation. Dette indebærer en fravigelse i forhold til, hvad der gælder for "almindelige" gældssaneringssager, men Justitsministeriet er enig med Konkursrådet i, at fravigelsen af kravet om, at skyldneren skal have afklarede økonomiske forhold, af hensyn til kreditorerne bør modsvares af en mulighed for at genoptage gældssaneringssagen ved væsentlige budgetforbedringer for skyldneren.

Justitsministeriet er endvidere enig med Konkursrådet i, at kreditorerne må anses for at være nærmest til at kontrollere, om skyldneren i strid med den foreslåede oplysningspligt undlader at oplyse om en væsentlig budgetforbedring. En pligt for skifteretterne til i alle sager, hvor kendelsen om gældssanering kan genoptages, at gennemgå de oplysninger, som modtages fra skyldneren, ville påføre skifteretterne et ikke ubetydeligt merarbejde, som reelt ville være i kreditorernes interesse, og som næppe ville stå mål med antallet af sager, hvor skyldnerens økonomiske forhold forbedres væsentligt i afdragsperioden.

Det bemærkes i den forbindelse, at kreditorerne indbyrdes vil kunne aftale, hvem der foretager en eventuel gennemgang af de oplysninger, som skyldneren fremsender. ...

Med henblik på at sikre en enkel og praktisk anvendelig regel om genoptagelse af gældssaneringsagen som følge af væsentlige budgetforbedringer for skyldneren og om skyldnerens oplysningspligt er Justitsministeriet endvidere enig med Konkursrådet i, at der som udgangspunkt bør gælde en absolut grænse for, hvornår der er tale om en væsentlig budgetforbedring. Dette er navnlig væsentligt for skyldneren, der bør have klarhed over, hvornår han eller hun er forpligtet til at oplyse skifteretten og kreditorerne om ændringerne i sine økonomiske forhold. En absolut beløbsgrænse sikrer samtidig, at skifteretten og kreditorerne ikke belastes unødigt som følge af, at skyldnere, der har fået gældssanering efter de særlige regler for erhvervsdrivende, ”for en sikkerheds skyld” løbende indsender oplysninger om ændringer af deres økonomiske forhold.

Justitsministeriet er også enig i, at betingelserne for at få gældssanering efter de særlige regler for erhvervsdrivende bør udformes med udgangspunkt i de nye regler, der foreslås vedrørende ”almindelig” gældssanering efter konkurslovens kapitel 25-28, jf. pkt. 4.1.2., men at der samtidig i reglerne bør tages højde for de særlige forhold som følge af, at der er tale om gæld, der stammer fra en erhvervsvirksomhed. Det er i den forbindelse afgørende, at et nyt regelsæt om eftergivelse af i hovedsagen erhvervmæssig gæld ikke giver anledning til misbrug, og det bør derfor fremgå udtrykkeligt af konkursloven, at der i almindelighed ikke skal kunne meddeles gældssanering i tilfælde, hvor skyldnerens erhvervsvirksomhed eller den virksomhed, hvorfra skyldnerens erhvervmæssige gæld hidrører, har været drevet på en måde, der fremtræder som illoyal eller uforsvarlig over for kreditorerne, herunder offentlige myndigheder, f.eks. hvis skyldneren eller ledelsen i det selskab, der er eller har været undergivet konkursbehandling, i ikke uvæsentligt omfang har tilsidesat sine pligter med hensyn til momsafregning samt indeholdelse og afregning af A-skat mv.

Med hensyn til afdragsperiodens længde i sager om gældssanering for erhvervsdrivende efter de foreslåede nye regler om gældssanering i forbindelse med konkurs har Konkursrådet ud fra en insolvensretlig vurdering, herunder hensynet til at sikre helheden i gældssaneringssystemet, ikke fundet grundlag for at anbefale, at der generelt indføres en kortere afdragsperiode for en særlig gruppe skyldnere, f.eks. skyldnere med i hovedsagen erhvervmæssig gæld. Konkursrådet bemærker, at man ikke herved har taget stilling til, i hvilket omfang andre hensyn, herunder de erhvervspolitiske samt erhvervs- og samfundsøkonomiske hensyn, der ligger bag regeringens handlingsplan for iværksættere og rådets tillægskommissorium, måtte kunne begrunde, at der indføres regler om en kortere afdragsperiode for visse grupper af skyldnere.

Som anført i pkt. 4.10.3.1.7. ovenfor, ønsker regeringen i overensstemmelse med sin generelle politik på iværksætterområdet, at det skal være nemmere at starte virksomhed

igen efter en konkurs, og at konkursramte erhvervsdrivende, der vil starte op igen, får mulighed for hurtigere end i dag at få slettet resterende gæld. Efter regeringens opfattelse vil det kunne have positiv indflydelse på villigheden til at starte virksomhed, hvis den nuværende normale afdragsperiode på 5 år afkortes til 3 år i gældssaneringssager, som behandles efter de foreslåede nye regler. Det foreslås på denne baggrund, at der i sager om gældssanering for erhvervsdrivende efter disse nye regler skal anvendes en normal afdragsperiode på 3 år.

I de "almindelige" sager om gældssanering uden for konkurs vil afdragsperioden som hidtil normalt være 5 år, jf. pkt. 4.3.2.5. ovenfor. Efter regeringens opfattelse må iværksætterhensynet imidlertid veje tungere end hensynet til lige behandling af skyldnere. Det bemærkes i den forbindelse også, at de nye regler om gældssanering i forbindelse med konkurs indeholder en "karantæneperiode", således at der kun én gang inden for 10 år kan meddeles en erhvervsdrivende gældssanering efter disse særlige regler, jf. pkt. 4.10.3.3.3. nedenfor.

Justitsministeriet agter efter en vedtagelse af lovforslaget at udforme bekendtgørelsen om gældssanering, jf. pkt. 4.3.2., i overensstemmelse hermed.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 19 og 24 (forslag til konkurslovens §§ 231 a og 236 a-c), og bemærkningerne hertil."

Af lovforslagets specielle bemærkninger til § 236 a og § 236 b fremgår bl.a. følgende (Folketingstidende 2004-05, 1. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 128, s. 3459-60):

"Til § 236 a

Det foreslås i *stk. 1*, at konkurslovens § 228 om genoptagelse af en kendelse om gældssanering også skal anvendes ved gældssanering i forbindelse med konkurs. Der henvises til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 15 og 16 (ændring af konkurslovens § 228). Dette svarer til, hvad der i dag gælder med hensyn til gældssanering i konkurs, jf. konkurslovens § 237.

I *stk. 2* foreslås det, at skifteretten i henstandsperioden (afdragsperioden, som i disse sager normalt vil være 3 år) på begæring af en fordringshaver endvidere skal kunne genoptage gældssaneringssagen med henblik på at nedsætte den procent, hvormed fordringerne er nedsat. Dette skal dog kun gælde, hvis skyldneren havde uafklarede forhold på det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering blev afsagt, og hvis der efterfølgende er indtrådt en væsentlig forbedring i skyldnerens økonomiske forhold

Dette indebærer, at kendelsen om gældssanering vil kunne ændres, således at skyldneren skal betale mere til fordringshaverne, enten ved at den periode, hvor der skal afdrages på gælden, forlænges, og/eller ved at de månedlige afdrag forhøjes. En kendelse om gældssanering kan om nødvendigt ændres flere gange efter denne bestemmelse. Ved skifterettens ændring af kendelsen om gældssanering finder konkurslovens § 216 anvendelse, jf. konkurslovens § 237.

Gældssaneringssagen vil kunne genoptages i hele henstandsperioden, dvs. normalt 3 år fra det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering er afsagt. Er skyldnerens gæld helt

bortsaneret ved kendelsen om gældssanering, vil gældssaneringssagen på en fordringshaver begæring ligeledes efter den foreslåede bestemmelse kunne genoptages med henblik på at fastsætte en dividende. Genoptagelse vil i disse tilfælde kunne ske i en periode, der svarer til den normale afdragsperiode i sager om gældssanering i forbindelse med konkurs, dvs. normalt 3 år fra det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering er afsagt.

I de sager, hvor skyldnerens økonomiske forhold er tilstrækkeligt afklarede på det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering afsiges, vil kendelsen om gældssanering derimod ikke kunne genoptages med henblik på, at skyldneren skal betale yderligere dividende til kreditorerne.

Med henblik på at skabe klarhed over, om en gældssanering i forbindelse med konkurs kan genoptages, og at der således påhviler skyldneren en særlig oplysningsforpligtelse, jf. nedenfor, forudsættes det, at skifteretten i en kendelse om gældssanering i forbindelse med konkurs anfører, hvis skyldneren har uafklarede økonomiske forhold på kendelsestidspunktet.

Det er alene *væsentlige budgetforbedringer*, som udspringer af skyldnerens arbejde enten som lønmodtager eller selvstændig erhvervsdrivende, der vil kunne medføre krav om yderligere betaling til kreditorerne. Det omfatter også væsentlige budgetforbedringer for skyldneren, som skyldes en stigning i ægtefællens eller samleverens arbejdsindkomst.

Mere tilfældighedsprægede budgetforbedringer vil derimod ikke kunne føre til, at det pålægges skyldneren at betale et yderligere beløb til kreditorerne. ...

Budgetforbedringer, som medfører, at skyldnerens betalingsevne øges med mindst 1.000 kr. om måneden, må anses for en sådan væsentlig budgetforbedring, der kan føre til, at gældssaneringssagen genoptages, mens en budgetforbedring på mindre end 1.000 kr. om måneden vil ikke kunne føre til en yderligere betaling til kreditorerne.

...

Efter *stk. 3, 1. pkt.*, foreslås det, at skyldneren i de tilfælde, hvor skyldneren havde uafklarede økonomiske forhold på det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering blev afsagt, inden rimelig tid skal underrette fordringshaverne og skifteretten, såfremt der indtræder en væsentlig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold. Der pålægges således skyldneren en oplysningspligt.

Det tidspunkt, hvor skyldneren skal give fordringshaverne og skifteretten besked om en økonomisk forbedring, bør ikke fastsættes med en absolut frist. Oplysningen skal dog gives snarest efter det tidspunkt, hvor forbedringen af skyldnerens økonomiske forhold ligger fast, f.eks. i umiddelbar forlængelse af, at skyldneren har fået arbejde. Tidspunktet kan således ligge forud for det tidspunkt, hvor den pågældende får de økonomiske midler i hænde.

Med hensyn til, hvornår der er tale om en væsentlig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold, henvises til bemærkningerne til *stk. 1* ovenfor.

I *stk. 3, 2. pkt.*, foreslås det, at skyldneren efter skifterettens nærmere bestemmelse skal fremsende dokumentation for sine økonomiske forhold til skifteretten. Opfylder skyldneren ikke disse pligter, vil kendelsen om gældssanering kunne ophæves, jf. forslaget til konkurslovens § 236 b, stk. 2.

Det forudsættes, at skifteretten normalt vil pålægge skyldneren at sende årsopgørelser, lønsedler mv. til skifteretten og kreditorerne i den periode, hvor den pågældende skal afdrage på den resterende del af gælden (afdragsperioden). I de tilfælde, hvor skyldnerens gæld bortsaneres, dvs. at den procent, hvortil fordringerne nedsættes, fastsættes til 0, vil pligten bestå i en periode, der svarer til den normale afdragsperiode i sager om gældssanering i forbindelse med konkurs, dvs. typisk 3 år fra det tidspunkt, hvor kendelsen om gældssanering er afsagt.

...

Det er kreditorerne, der må påse, om skyldneren opfylder sin pligt til at oplyse om væsentlige budgetforbedringer, og skifteretten har således ikke pligt til af egen drift at gennemgå det fremsendte materiale.

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.10.3.3.

Til § 236 b

Det foreslås i *stk. 1*, at konkurslovens § 229 (som ikke ændres) om ophævelse af en kendelse om gældssanering uden for konkurs også skal anvendes ved gældssanering i forbindelse med konkurs. Dette svarer til, hvad der i dag gælder med hensyn til gældssanering i konkurs, jf. konkurslovens § 237.

Efter *stk. 2* foreslås det, at der endvidere skal være mulighed for at ophæve en kendelse om gældssanering, hvis skyldneren tilsidesætter sin oplysningspligt efter forslaget til konkurslovens § 236 a, stk. 2. Har skyldneren således tilsidesat sin pligt til at oplyse om en væsentlig budgetforbedring eller til at fremsende nærmere dokumentation om sine økonomiske forhold til skifteretten og fordringshaverne, kan skifteretten på begæring af en fordringshaver ophæve kendelsen om gældssanering.

I de tilfælde, hvor en kendelse om gældssanering ophæves i medfør af *stk. 2*, vil fordringer, hvis dækning er bortfaldet, på ny kunne gøres gældende mod skyldneren, jf. *stk. 2, 2. pkt.* (henvisningen til konkurslovens § 208 b, stk. 4, nr. 1).

Der henvises til lovforslagets almindelige bemærkninger pkt. 4.10.3.3.”

Afdragsperiodens længde er reguleret i § 2 i bekendtgørelse nr. 1363 af 19. december 2008 om gældssanering. Bestemmelsens stk. 1 lyder således:

”§ 2. Afdragsperioden i gældssaneringer efter konkurslovens kapitel 25-28 udgør 5 år og påbegyndes den første i måneden, efter at gældssaneringskendelsen er blevet endelig, medmindre retten fastsætter et senere begyndelsestidspunkt. Afdragsperioden i gældssaneringer efter konkurslovens kapitel 29 udgør 3 år, jf. dog konkurslovens § 231 b, og påbegyndes den første i måneden, efter at gældssaneringskendelsen er blevet endelig,

medmindre retten fastsætter et senere begyndelsestidspunkt. Når særlige forhold taler for det, kan afdragsperioden være kortere eller længere.”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om der i medfør af konkurslovens § 236 b, stk. 2, er grundlag for at ophæve Skifteretten i Randers' kendelse af 19. august 2015 om gældssanering for A, fordi A har tilsidesat sin pligt til inden rimelig tid at underrette skifteretten og fordringshaverne om, at der var indtrådt en væsentlig forbedring af hendes økonomiske forhold, jf. § 236 a, stk. 3.

A blev ved ansættelsesbrev af 19. marts 2018 med virkning fra den 1. februar 2018 ansat som ... ved Region Hovedstaden med en månedsløn på ca. 26.000 kr. Der er enighed mellem parterne om, at ansættelsen medførte en væsentlig forbedring af hendes økonomiske forhold, men parterne er uenige om, hvornår forbedringen indtrådte. A gør således gældende bl.a., at forbedringen først kan anses for indtrådt efter udløbet af hendes prøveperiode på tre måneder, mens Sparekassen Vendsyssel har gjort gældende, at forbedringen er indtrådt ved As ansættelse den 1. februar 2018 eller umiddelbart herefter.

Det følger af forarbejderne til konkurslovens § 236 a, stk. 3, at underretning om, at der er sket en væsentlig forbedring af skyldnerens forhold, skal gives snarest efter det tidspunkt, hvor forbedringen ligger fast, f.eks. i umiddelbar forlængelse af, at skyldneren har fået arbejde. Tidspunktet kan således ifølge forarbejderne ligge forud for det tidspunkt, hvor den pågældende får de økonomiske midler i hænde.

Det afhænger af de konkrete omstændigheder, hvornår forbedringen kan anses for at ligge fast. Er der tale om et nyt ansættelsesforhold finder Højesteret, at forbedringen af skyldnerens økonomiske forhold afhængig af omstændighederne må anses for indtrådt ved indgåelsen af ansættelseskontrakten eller på tidspunktet for skyldnerens tiltrædelse af stillingen. Skyldneren kan således ikke afvente udløbet af en eventuel prøveperiode med at give underretning om de ændrede forhold.

A underrettede først skifteretten og fordringshaverne om sin ansættelse i henholdsvis maj/juni og den 8. juli 2018. Højesteret finder, at underretningen ikke som foreskrevet i § 236 a, stk. 3,

kan anses for at være sket inden rimelig tid, efter forbedringen af hendes økonomiske forhold var indtrådt.

Spørgsmålet er herefter, om det forhold, at A har tilsidesat sine pligter efter § 236 a, stk. 3, medfører, at gældssaneringskendelsen af 19. august 2015 skal ophæves, jf. § 236 b, stk. 2.

Konkurslovens § 236 b, stk. 2, bestemmer, at en gældssaneringskendelse efter anmodning fra en fordringshaver kan ophæves, hvis skyldneren tilsidesætter sine pligter efter § 236 a, stk. 3. Det følger af forarbejderne til bestemmelsen, at udgangspunktet er, at skyldnerens tilsidesættelse af underretningspligten medfører, at gældssaneringen skal ophæves. Det fremgår ikke af forarbejderne, hvilke momenter der skal indgå i vurderingen af, om der er grundlag for at fravige dette udgangspunkt.

På baggrund af formålet med reglerne om gældssanering og henset til ophævelsens alvorlige betydning finder Højesteret, at der ved vurderingen af, om der i medfør af § 236 b, stk. 2, er grundlag for at ophæve en kendelse om gældssanering, må lægges vægt på navnlig karakteren og grovheden af skyldnerens tilsidesættelse af sine pligter, herunder om skyldneren af egen drift har gjort skifteretten og fordringshaverne opmærksom på, at der er sket en væsentlig forbedring af de økonomiske forhold. Der kan endvidere lægges vægt på, om fordringshaverne har haft rimelig tid til at varetage deres interesse, f.eks. til at fremsætte en anmodning om genoptagelse af gældssaneringen.

Efter det oplyste har A ikke modtaget nærmere vejledning om forståelse af begrebet ”rimelig tid”. Hun har af egen drift rettet henvendelse til skifteretten og fordringshaverne om de forbedrede forhold. Højesteret finder, at det må lægges til grund, at hun ikke har haft til hensigt at skjule forbedringen for fordringshaverne. Fordringshaverne blev underrettet om forbedringen den 8. juli 2018, og de havde således rimelig tid til – inden henstandsperiodens udløb den 1. september 2018 – at vurdere, om der var grundlag for at fremsætte anmodning om genoptagelse af gældssaneringen, jf. konkurslovens § 236 a, stk. 2.

På den anførte baggrund finder Højesteret tilstrækkeligt grundlag for at fravige udgangspunktet om, at skyldnerens tilsidesættelse af underretningspligten medfører, at gældssaneringen

skal ophæves, jf. § 236 b, stk. 2. Højesteret ophæver derfor landsrettens kendelse af 27. september 2019.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse af 27. september 2019 ophæves.

I sagsomkostninger for landsret og Højesteret skal Sparekassen Vendsyssel betale 10.000 kr. til A.

Sagsomkostningsbeløbet skal betales inden 14 dage efter denne højesteretskendelses afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.

Kærefgiften tilbagebetales.